

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦІНОВОГО МЕХАНІЗМУ НА ПРОДУКЦІЮ ТВАРИННИЦТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ

Н.О.Корнєва, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто механізми цінового регулювання. Проаналізовано встановлення цінового паритету в процесі обміну продуктами взаємопов'язаних сфер АПК та методику розрахунку цін на продукцію тваринництва.

У період трансформації економічної системи найбільший інтерес представляє проблема пошуку оптимальної моделі ціноутворення. Аналізуючи зміну систем ціноутворення за період з 1980 року до 2006 року, можна виділити такі принципи моделювання ціни в АПК на основі планового, витратного, інфляційного і ринкового підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій ціни та ціноутворення знайшли своє відображення в працях вітчизняних вчених-економістів: П. Саблука [4], Б. Пасхавера, П. Борщевського, Я. Литвиненко, О. Шпичака [5], та інших. Разом з тим, на нашу думку, сьогодні відсутній системний підхід до врахування галузевих особливостей при формуванні цін в аграрному секторі. Питання цінового механізму на продукцію тваринництва потребує подальшого дослідження. Все це і визначило мету даного дослідження.

Основна частина вчених-економістів вважають, що у ринковій економіці цінове регулювання є визначальним у створенні системи економічних відносин. Від його характеру і дієвості певною мірою залежить органічне поєднання інтересів товаровиробників і держави, ефективність агропромислового комплексу, матеріальний добробут населення.

Якщо взяти до уваги те, що ціни на товари, які використовуються для сільськогосподарського виробництва високі, то, природно, повинні бути високі ціни на сільськогосподарську продукцію. Якщо такого взаємозв'язку немає, то в країні, як наслідок, сільське господарство стає збитковим. За законами ринкової еко-

номіки збиткове виробництво самоліквідується. Але не можна сказати, що Україні не потрібна продукція сільського господарства. Звідси висновок, що треба перебудовувати, в першу чергу, економічний механізм ціноутворення, пристосувати його до вимог ринку.

Починаючи з 1991 року, ціни на молоко та худобу формувалися в дуже складних економічних умовах. Підвищення роздрібних цін протягом 1991-1995 років на основні м'ясо-молочні продукти було викликано зростанням темпів інфляції та цін на інші споживчі товари (у 150-250 разів). Так, у цифровому виразі роздрібні ціни на молоко зросли в 232 тис. разів, на масло тваринне — в 174, яловичину — в 194 тис. разів. Вирішальну роль в підвищенні роздрібних цін на молочні та м'ясні продукти відіграло припинення дотування галузі з 1 січня 1991 року та введення податку на добавлену вартість. Отримані кошти були спрямовані на поповнення державного бюджету, на покриття витрат та одержання прибутку торговельними організаціями та переробними підприємствами у зв'язку з витратами, пов'язаними з підвищенням цін на матеріальні ресурси та тарифів на послуги. Останнє стало можливим, оскільки саме ці організації та підприємства були власниками кінцевої продукції. Лише незначну частку загального підвищення роздрібних цін на м'ясомолочні продукти одержав товаровиробник. Закупівельні ціни на продукцію підвищились в цілому в 26,5 тисяч разів і зростали у декілька разів повільніше, ніж оптові та роздрібні, особливо на молоко.

Для того, щоб досягти паритету, Постановою Кабінету Міністрів України № 929 “Про державний контракт і державне замовлення на сільськогосподарську продукцію, сировину і продовольство на 1994 рік” було прийнято положення про формування еквівалентних цін на сільськогосподарську продукцію. Але оскільки це рішення стосувалося лише сільського господарства, воно не знайшло практичного застосування в міжгалузевих відносинах.

У 2005 р. виробництво яловичини було беззбитковим в 12% сільськогосподарських підприємств, у 2006 р. — 22,6%, свинини — відповідно 12,5 і 70,3%, м'яса птиці — 27,2 і 38,8%.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 1999 року № 805 затверджено Порядок нарахування виплат і викорис-

тання коштів, спрямованих для виплат дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій масі.

У 2005 році Законом України "Про державну підтримку сільського господарства України" [1] був затверджений порядок використання коштів державного бюджету, передбачених для фінансової підтримки виробництва продукції тваринництва.

Мінімальна здавальна жива маса 1 голови молодняка великої рогатої худоби підвищених вагових кондицій: на 2006 р. для юридичних осіб — 390 кг; для фізичних осіб — 300 кг; свиней (за винятком свиноматок і кнурів) для сільськогосподарських товаровиробників-юридичних осіб — 95-130 кг, для сільськогосподарських товаровиробників — фізичних осіб — 95-200 кг.

Фінансова підтримка за вирощену і продану худоби та птицю надається у таких розмірах (за кожний кілограм здавальної живої маси):

- молодняк великої рогатої худоби — 2005 р. — 1,3 грн., в 2006 р. — 1,4 грн.;
- свині (за винятком свиноматок і кнурів) — у 2005р.- 1грн., в 2006 р. — 1,05 грн.;
- курчата — бройлери, качки, гуси, індики — у 2005р. — 0,3 грн., в 2006р. — 0,45 грн.

В Миколаївській області за період з 2001 по 2006 рік було нараховане доплат у розмірі 21522 тис. грн., але сплачено тільки 82% (таблиця). За цей період продано 29382 голів великовагових тварин ВРХ живою масою 12496,85 тонн. Середня вага 1 голови — 425,3 кг. За цей молодняк нараховано 14953,65 тис. грн. доплати. Доплата на 1 голову молодняка становила 508,93 грн. (14953,65 тис. грн. : 29382 голів).

Оскільки на даному етапі країна дійсно не має можливості дотувати всіх виробників продукції тваринництва, у першу чергу необхідно підтримувати підприємства, де галузь розвивається ефективно і ті, які мають для цього реальний потенціал. На нашу думку, визначати виробників м'яса, які протягом року мають отримувати дотації від держави, слід відразу після подання статистичної звітності за минулий господарський рік. У зв'язку з обмеженістю коштів і

Вісник аграрної науки Причорномор'я, Випуск 2, 2007

Таблиця

Нарахування та виплата доплат за молодняк ВРХ, кондиційних свиней та птицю по Миколаївській області з 2001 по 2006 рр.

Роки	Молодняк ВРХ			Кондиційні свині			Птиця			Всього		
	Нараховано грн.	Сплачено Доплат, тис. грн.	% виконання	Нараховано Доплат, тис. грн.	Сплачено Доплат, тис. грн.	% виконання	Нараховано Доплат, тис. грн.	Сплачено Доплат, тис. грн.	% виконання	Нараховано Доплат, тис. грн.	Сплачено Доплат, тис. грн.	% виконання
2001	1032,2	731	70,8							1032,2	731	70,8
2002	559,2	860,4	153,9							559,2	860,4	153,9
2003	1885,2	1784,9	94,7		651,1	100				2536,3	2436	96
2004	2157,15	2256,28	104,6	1198,61	1198,61	100				3355,76	3454,9	103
2005	3948,6	3949,77	100	1381,1	1381,1	100				5329,7	5330,9	100
2006	5371,3	3124,8	58,2	3199,1	1705,2	53,3		139,5	-	8708,9	4831	55,5
Всього	14953,7	12707,2	85	6429,91	4937,01	76,8		138,5	-	21522,1	17644,2	82

для створення здорової конкуренції пряме субсидування повинні отримати більш половини підприємств-виробників продукції.

Отже, вдосконалення цінового механізму та пом'якшення цінового диспаритету можливо здійснювати за такими напрямками:

1. Для усунення існуючого диспаритету між сільським господарством і тими галузями, що його обслуговують, необхідно, по-перше, застосовувати методику визначення паритетних цін на сільськогосподарську і промислову продукцію, якими компенсуються суспільно необхідні витрати і забезпечується однаковий для всіх сфер діяльності рівень прибутку на вкладений капітал (включаючи вартість землі) з урахуванням терміну його обороту. По-друге, законодавчо посилити антимонопольний контроль за формуванням цін на матеріально-технічні ресурси і послуги, що надаються сільському господарству, шляхом встановлення граничних цін на продукцію монопольних підприємств.

2. Державі слід створювати інтервенційні фонди, які будуть сприяти стабілізації ринкових цін, а також забезпечувати гарантовану нижню цінову межу. Досвід зарубіжних країн показує, що бюджетні кошти для їх функціонування необхідні на початковому етапі, далі вони будуть функціонувати на умовах повного госпрозрахунку, самофінансування і самоокупності, тому що посередники закупають агропродукцію за нижчими цінами, а продають за вищими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України" від 24 червня 2004 року № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49.

2. Про Порядок нарахування, виплат і використання коштів, спрямованих для виплати дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 1999 р. N 805 // www.rada.kiev.ua

3. Про державний контракт і державне замовлення на сільськогосподарську продукцію, сировину і продовольство на 1994 рік: Постанова Кабінету Міністрів України № 929 // www.rada.kiev.ua

4. Саблук П.Т. Основні положення нової економічної парадигми національної продовольчої безпеки України в ХХІ ст. // Економіка України. – 2002. – № 5. – С.54-60.

5. Шпичак М.О. Методичні принципи економічних відносин виробників сільськогосподарської продукції України з заготівельними та переробними підприємствами в умовах інфляції / – К., 1995. – 9 с.